

Periode 1 - Jagers en verzamelaars in een droog landschap (9000 - 7000/6500 v. Chr.)

Archeologische zone 1.4 Beek- en stroomdalen

De beekdalen liggen verspreid over het gebied en zijn interessant omdat ze natuurlijke connecties met het achterland vormen en in het verleden vaak transportroutes vormden voor mens en dier. De onderzoeksvragen zijn net als in de overige archeologische zones vooral gericht op de landschapontwikkeling in het Vroeg-Holoceen. Door de hogere kans op een goede conservering van organische lagen in de beekdalen gelden de beekdalen als aandachtsgebied in deze.

Onderzoeksthema 1.4a Paleoreliëf

Op basis van een beperkt aantal boringen zijn op de pleistocene hoogtekartaart (Top Pleistoceen, opname 2019) en in het DGM-model¹ in deze zone een of meerdere beekdalen gekarteerd. De karteringen geven een mooi beeld van het globale verloop van de pleistocene ondergrond van het IJsselmeergebied, maar waar de beekdalen precies liggen en welke vorm ze hebben is niet bekend. Aangezien deze beekdalen mogelijk aantrekkelijke woonlocaties vormden is het van belang om een beter beeld te krijgen van de geomorfologie van deze beekdalen om in de toekomst gericht onderzoek te kunnen doen naar archeologische sporen in en rondom deze beekdalen. Van belang daarbij zijn vragen als: zijn de beekdalen juist gekarteerd en hoe zien ze er in detail uit? Hoe zit het gebied landschappelijk in elkaar. Zijn er in de omgeving dekzandkoppen of -ruggen aanwezig?

Onderzoeksthema 1.4b Paleo-ecologisch onderzoek

Door de (continue) aanwezigheid van water zijn de beekdalen in potentie landschappen met (goed) geconserveerde organische sequenties. Hier liggen kansen om doormiddel van paleo-ecologisch onderzoek zicht te krijgen op de ontwikkeling van het

landschap vóór en tijdens de vernatting. De moeilijkheid is om oudere organische pakketten te onderscheiden van het basisveen dat er bovenop ligt. Soms is er onderscheid mogelijk op basis van lithologische kenmerken, anders kan het met dateringen bepaald worden. Oudere organische lagen zijn interessant, omdat eventuele macro-resten en pollen iets kunnen vertellen over het landschap (met name vegetatie en afzettingmilieus) ter plaatse en de wijdere omgeving.

Onderzoeksthema 1.4c Organische archeologische resten

Als de kennisstand al gedetailleerder is qua geologie, stratigrafie en landschapontwikkeling (zie Paleo-ecologisch onderzoek 1.2c) dan kan nader gekeken worden naar de eventuele aanwezigheid van geconserveerde organische archeologische resten (brandlaagjes, vegetatie of dumps van (slacht)afval) om daarmee bijvoorbeeld ingrepen in het landschap te onderzoeken. Daarbij is de relatie met nabijgelegen landschapseenheden van groot belang en ook het verschil tussen het beekdal bovenstrooms en beneden-

¹ DGM-model v2.2 DINoloket.

strooms. Overkoepelende vraag bij onderzoek in deze zou kunnen zijn: Hoe werden de verschillende landschapseenheden door de mens benut voor bewoning en levensonderhoud? Interessant is ook hoe zich dat verhoudt tot dat wat we van andere gebieden kennen?².

Onderzoeksthema 1.4d Dieper gelegen veenlagen

In de dieper gelegen pleistocene ondergrond zijn verspreid aanwijzingen voor de aanwezigheid van veen uit het Pleistoceen – mogelijk uit het Allerød of ouder. Dit veen wijst op plaatselijke vernatting en de aanwezigheid en samenstelling kan ons doormiddel van pollen- en macro-restenonderzoek meer vertellen over de lokale omstandigheden, zoals vegetatie in de nabijheid en het afzettingsmilieu en daarmee over de landschapontwikkeling vóór het Holoceen. Geconserveerde bomen uit deze veenlagen zeggen

² Naar NOAA z.o., vraag 6.

iets over het milieu ter plaatse, maar kunnen ook van belang zijn voor de dendrochronologie. Dit soort informatie biedt inzicht in de ontwikkeling van het landschap na de laatste ijstijd en de mogelijkheden die deze landschappen boden voor levensonderhoud voor de groepen jagers en verzamelaars die na de laatste ijstijd in Nederland verbleven.

Huizer, J. & J.M. Brijker 2018: *Marker Wadden: Noordelijke zandwinpunt en Slibgeul, Markermeer, Amersfoort*. (ADC Rapport 4042)., Amersfoort.

Vos, P, 2018: *Geofysische opnamen ten behoeve van het geoarcheologisch vooronderzoek met betrekking tot de zandwinputten 3 en 4 in het plangebied Marker Wadden (inventariserend veldonderzoek Opwater)*, Utrecht (Deltares-rapport 11201350-000-BGS-0003).

Heeft u vragen?

Bel dan 033 – 421 7 456 of stuur een mail naar info@cultureelerfgoed.nl.
www.cultureelerfgoed.nl

Teksten gerealiseerd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed i.s.m. Mooi Noord Holland

Kaartmateriaal: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed i.s.m. Vestigia BV

Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

November 2020

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Smallepad 5, 3811 MG Amersfoort.

Met kennis en advies geeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed de toekomst een verleden.